

Titel: Etnisch gemengde scholen en kinderen van etnisch gemengde herkomst

Keywords: gemengde herkomst, etnische diversiteit, cognitieve schoolprestaties, sociaal-emotioneel functioneren, burgerschapsvaardigheden

Divisie: Onderwijs en samenleving

Samenvatting

In deze studie is de relatie tussen etnische diversiteit van de leerlingenpopulatie op school en de schoolprestaties en het sociaal functioneren van bi-etnische leerlingen onderzocht.

Nagegaan werd of deze relatie voor bi-etnische leerlingen anders is dan voor mono-etnische leerlingen. Uit het onderzoek bleek dat de schoolprestaties en het sociaal functioneren van bi-etnische leerlingen en van mono-etnische leerlingen met twee ouders van dezelfde niet-Nederlandse herkomst niet gerelateerd zijn aan de mate van etnische diversiteit van de school. Leerlingen met twee ouders van Nederlandse herkomst bleken gemiddeld lager te scoren op schoolprestaties en sociaal-emotioneel functioneren, en hoger op burgerschapsoriëntaties naarmate hun school een sterkere mate van etnische diversiteit laat zien.

Uitgebreide samenvatting

Onderzoeksdoel

Deze studie onderzoekt de relatie tussen etnische diversiteit van de leerlingenpopulatie op school en de schoolprestaties en het sociaal functioneren van bi-etnische leerlingen. Nagegaan werd of deze relatie voor bi-etnische leerlingen anders is dan voor mono-etnische leerlingen. Schoolprestaties en sociaal functioneren zijn belangrijke voorspellers voor succes later in het leven. Deze studie richt zich op de cognitieve prestaties, het sociaal-emotioneel functioneren en de burgerschapscompetenties van leerlingen. Cognitieve prestaties, sociaal-emotioneel functioneren en burgerschapscompetenties zijn belangrijke educatieve doelen en burgerschapscompetenties zijn gerelateerd aan omgaan met etnische diversiteit.

Theoretisch kader

Als gevolg van migratie en toegenomen interetnische relaties is het aantal kinderen met ouders van verschillende etnische herkomst, ofwel bi-etnische kinderen, in Europa en de Verenigde Staten aanzienlijk gegroeid (US Census Bureau, 2010; Office for National

Statistics [UK], 2011). In 2012 waren 25 procent van de huwelijken in Nederland huwelijken tussen partners van verschillende etnische herkomst (CBS, 2015). Bi-etnische kinderen zijn om verschillende redenen een interessant onderzoeksonderwerp. Doordat bi-etnische kinderen opgroeien in een etnisch-diverse omgeving, met ouders, familie en verwanten van verschillende etnische herkomst, hebben zij al vanaf de geboorte unieke multi-etnische ervaringen. Vanaf jonge leeftijd beschikken zij via hun ouders over etnisch diverse netwerken (Crippen & Brew, 2007). Mogelijk maken deze vroege ervaringen met etnische diversiteit hen meer open voor en gewend aan etnische verschillen (Barnes, 2001).

Kinderen worden in hun leven aan verschillende etnisch diverse omgevingen blootgesteld, zoals in de buurt, in de kinderopvang en in de school. Er is al veel onderzoek gedaan naar de invloed van de etnische samenstelling van de school op de schoolprestaties en het sociaal functioneren van leerlingen (zie bijvoorbeeld, Mickelson & Nkomo, 2012; Van Ewijk & Slegers, 2010), maar niet eerder is de invloed van de etnische samenstelling van de school specifiek voor bi-etnische leerlingen onderzocht. De meeste studies categoriseren bi-etnische leerlingen bij mono-etnische leerlingen met twee ouders van niet-Nederlandse herkomst. Echter, in een studie van Karssen, Van der Veen en Volman (2015) bleek dat bi-etnische leerlingen met één ouder van Nederlandse herkomst en één ouder van niet-Nederlandse herkomst niet zomaar samen genomen kunnen worden met mono-etnische leerlingen. Gezien het feit dat bi-etnische kinderen vanaf een jonge leeftijd etnische diversiteit ervaren, kan het bestuderen van deze categorie kinderen inzicht geven in hoe mensen zich aan etnische diversiteit aanpassen. Onderzoek naar de invloed van etnische diversiteit in de school op de schoolprestaties en het sociaal functioneren van bi-etnische kinderen kan ons leren te begrijpen hoe een etnisch diverse context van invloed is op de schoolprestaties en het sociale functioneren van kinderen in het algemeen.

Onderzoeksmethode

Er is gebruik gemaakt van de data van in totaal 12.841 leerlingen in groep 8 van het basisonderwijs van de eerste en tweede meting van het Cohort Onderzoek OnderwijsLoopbanen (COOL⁵⁻¹⁸). De relatie tussen etnische diversiteit van de leerlingpopulatie op school en de cognitieve schoolprestaties, sociaal-emotioneel functioneren en burgerschapscompetenties is onderzocht voor bi-etnische (N = 531), mono-etnische leerlingen met twee ouders van dezelfde niet-Nederlandse herkomst (N = 2349) en mono-etnische leerlingen met twee ouders van Nederlandse herkomst (N = 9961). Er zijn Multivariate Multilevel analyses uitgevoerd. De cognitieve variabelen zijn begrip lezen

en rekenen/wiskunde. De variabelen voor sociaal-emotioneel functioneren zijn gedrag en welbevinden in relatie met medeleerlingen. De variabele burgerschapscompetenties is onderverdeeld in burgerschapskennis en burgerschapsoriëntatie (zie Geboers et al., 2014). Etnische diversiteit is gemeten in termen van het aantal verschillende etnische groepen, en de omvang van die etnische groepen in groep 8 van een basisschool.

Resultaten en conclusies

Uit het onderzoek blijkt dat de schoolprestaties en het sociaal functioneren van bi-etnische leerlingen niet gerelateerd zijn aan de mate van etnische diversiteit van de school. Bi-etnische leerlingen op scholen met een hoge mate van etnische diversiteit scoren gemiddeld niet hoger of lager op schoolprestaties, sociaal-emotioneel functioneren en burgerschapscompetenties dan bi-etnische leerlingen op scholen met een lage mate van etnische diversiteit. Ook voor leerlingen met twee ouders van dezelfde niet-Nederlandse herkomst blijkt er geen significante relatie tussen de mate van etnische diversiteit van de schoolpopulatie en hun schoolprestaties en sociaal functioneren. Voor leerlingen met twee ouders van Nederlandse herkomst echter maakt het wél uit of zij op een school zitten met een hoge of lage mate van etnische diversiteit. Leerlingen met twee ouders van Nederlandse herkomst scoren gemiddeld lager op schoolprestaties en sociaal-emotioneel functioneren, en hoger op burgerschapsoriëntaties naarmate hun school een sterkere mate van etnische diversiteit laat zien.

Wetenschappelijke betekenis

Deze studie draagt bij aan inzicht in het functioneren van bi-etnische leerlingen. Uit deze studie blijkt dat bi-etnische leerlingen relatief ‘immuun’ lijken voor de etnische diversiteit van de school. Deze studie vult de bestaande literatuur over bi-etnische leerlingen aan en levert kennis op over de relatie tussen etnische diversiteit en schoolprestaties en sociaal functioneren van kinderen in het algemeen. Aangezien de bevolking in verschillende landen meer en meer etnisch-divers wordt, is het belangrijk dat mensen het vermogen ontwikkelen zich aan te passen aan etnische diversiteit. Dit kan leiden tot minder discriminatie en vooroordelen en kan bijdragen aan een multi-etnische samenleving waarin, ondanks verschillen, toch sprake is van sociale cohesie.

Literatuur

- Barnes, D. (2001). Multiethnic parentage: A potentially valuable resource in the quest for social cohesion. *Journal of Ethnic & Cultural Diversity in Social Work, 10*(3), 31–48. doi:10.1300/J051v10n03_03
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2015). *Statline*. Retrieved from <http://statline.cbs.nl/>
- Crippen, C., & Brew, L. (2007). Intercultural parenting and the transcultural family: A literature review. *The Family Journal, 15*, 107–115. doi:10.1177/1066480706297783
- Karssen, M., Van der Veen, I., & Volman, M. (2015). Educational outcomes and functioning of bi-ethnic Dutch children in school. *Educational Research, 57*, 354–367. doi:10.1080/00131881.2015.1076994
- Mickelson, R. A., & Nkomo, M. (2012). Integrated schooling, life course outcomes, and social cohesion in multiethnic democratic societies. *Review of Research in Education, 36*, 197–238. doi:10.3102/0091732X11422667
- Office for National Statistics. (2011). *The 2011 census*. Retrieved from <https://www.ons.gov.uk/census/2011census/>
- U.S. Census Bureau. (2010). *The 2010 census*. Retrieved from <http://www.census.gov/2010census/>
- Van Ewijk, R., & Slegers, P. (2010). Peer Ethnicity and Achievement: A Meta-analysis Into the Compositional Effect. *School Effectiveness and School Improvement, 21*(3), 237-265.